

Rolnummer 2287
Arrest nr. 163/2001 van 19 december 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 307*bis* van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door het Hof van Cassatie.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters L. François, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arrest van 2 november 2001 in zake Y. Jadoul tegen M. Decleve, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 16 november 2001, heeft het Hof van Cassatie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 307*bis* van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het een verschil in behandeling instelt tussen de schuldenaar van een uitkering tot onderhoud die werd toegestaan krachtens de artikelen 306 en 307 van het Burgerlijk Wetboek, uitkering die hoger kan zijn dan een derde van de inkomsten van de onderhoudsplichtige, en de schuldenaar van een uitkering tot onderhoud toegestaan op grond van artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek, uitkering die met toepassing van paragraaf 4 ervan niet meer mag bedragen dan een derde van de inkomsten van de tot uitkering gehouden echtgenoot ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Een echtscheiding is uitgesproken wegens feitelijke scheiding van meer dan vijf jaar, op grond van artikel 232, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

De vrederechter te Binche heeft, bij vonnis van 18 maart 1999, de vordering van de eiser in cassatie afgewezen, die ertoe strekte het aan de verweester verschuldigde onderhoudsgeld te verminderen tot een bedrag van 15.000 frank, en hij heeft hem aldus veroordeeld tot het betalen van een onderhoudsgeld waarvan het bedrag het derde van zijn maandelijks inkomsten overschrijdt. Die beslissing werd bevestigd door de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi, die in hoger beroep uitspraak deed.

Voor het Hof van Cassatie heeft de eiser de vraag opgeworpen van de bestaanbaarheid van artikel 307*bis* van het Burgerlijk Wetboek met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, en daarbij baseerde hij zich op het arrest van het Hof nr. 48/2000 van 3 mei 2000. Rekening houdend met artikel 26, § 2, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, heeft het Hof van Cassatie de voormelde vraag aan het Hof gesteld.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 16 november 2001 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Op 21 november 2001 hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en A. Alen, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de voormelde bijzondere wet, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht aan het Hof voor te stellen een arrest van onmiddellijk antwoord te wijzen.

Overeenkomstig artikel 72, tweede lid, van de organieke wet is van de conclusies van de rechters-verslaggevers aan de partijen in het bodemgeschil kennisgegeven bij op 22 november 2001 ter post aangetekende brieven.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1. De rechters-verslaggevers hebben in hun conclusies met toepassing van artikel 72 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 te kennen gegeven dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht aan het Hof voor te stellen de zaak af te doen met een arrest van onmiddellijk antwoord, rekening houdend met het arrest nr. 48/2000 van 3 mei 2000.

A.2. Geen enkele memorie met verantwoording is ingediend.

- B -

B.1. In de prejudiciële vraag wordt het Hof ondervraagd over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 307*bis* van het Burgerlijk Wetboek doordat het een verschil in behandeling instelt tussen de schuldenaar van een uitkering tot onderhoud die werd toegestaan krachtens de artikelen 306 en 307 van het Burgerlijk Wetboek, die hoger kan zijn dan een derde van de inkomsten van de onderhoudsplichtige, en de schuldenaar van een uitkering tot onderhoud toegestaan op grond van artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek, die, met toepassing van paragraaf 4 ervan, in geen geval meer mag bedragen dan een derde van de inkomsten van de echtgenoot die het onderhoudsgeld verschuldigd is.

B.2.1. Artikel 307*bis* van het Burgerlijk Wetboek, waarop de prejudiciële vraag betrekking heeft, bepaalt :

« Art. 307*bis*. De uitkering tot levensonderhoud krachtens de artikelen 306 en 307 mag een derde gedeelte van de inkomsten van de schuldenaar te boven gaan en worden aangepast of afgeschaft al naar de wijzigingen in de behoeften en de bestaansmiddelen van partijen. De nalatenschap van de schuldenaar, vooroverleden zonder kinderen uit zijn huwelijk met de overlevende achter te laten, is aan de laatstgenoemde levensonderhoud verschuldigd volgens de regels van artikel 205 » (thans, lees : 205*bis*).

B.2.2. Artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« Art. 306. Voor de toepassing van de artikelen 299, 300 en 301, wordt de echtgenoot die de echtscheiding verkrijgt op grond van artikel 232, eerste lid, geacht de echtgenoot te zijn tegen wie de echtscheiding is uitgesproken; de rechtbank kan er anders over beslissen

indien de eisende echtgenoot het bewijs levert dat de feitelijke scheiding te wijten is aan de fouten en tekortkomingen van de andere echtgenoot. »

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. Terwijl de echtscheiding wegens bepaalde feiten bedoeld in de artikelen 229 en 231 van het Burgerlijk Wetboek gegrond is op de fout van één van de echtgenoten, is de echtscheiding bedoeld in artikel 232, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, volgens de toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de wet van 1 juli 1974 waarbij het in het geding zijnde artikel 307*bis* in het Burgerlijk Wetboek is ingevoegd, gegrond op de omstandigheid dat na een aantal jaren van feitelijke scheiding, « de kans op verzoening tussen echtgenoten onbestaande [is] geworden » (*Parl. St.*, Senaat, 1971-1972, nr. 161, p. 1).

Teneinde de gevolgen van de echtscheiding te regelen, en met name de toekenning van uitkeringen tot levensonderhoud, veronderstelt artikel 306 van het Wetboek dat de echtgenoot die de echtscheiding verkrijgt, behoudens bewijs dat de feitelijke scheiding te wijten is aan de feiten en tekortkomingen van de andere echtgenoot, diegene is tegen wie de echtscheiding is uitgesproken.

B.5. Het komt de wetgever toe te beoordelen in welke mate een echtgenoot moet worden beschermd die, door een eenzijdige beslissing van de andere echtgenoot, de hulp die echtgenoten elkaar verschuldigd zijn ingevolge artikel 213 van het Burgerlijk Wetboek, zou verliezen en hierdoor noodlijdend zou worden. Hiertoe kan hij, ten laste van een van beide echtgenoten, bepaalde gevolgen van de plicht tot hulp en bijstand handhaven nadat het huwelijk door echtscheiding is ontbonden, door die echtgenoot te verplichten alimentatiegeld te betalen.

Zelfs indien de wetgever heeft kunnen oordelen dat, in de meeste gevallen, het de echtgenoot is die tot de feitelijke scheiding is overgegaan die op grond van artikel 232, eerste lid, de echtscheiding aanvraagt, volgt daaruit niet dat het verantwoord zou zijn om aan de echtgenoot die tot een echtscheiding op die grond zou worden gedwongen een ruimere materiële bescherming toe te kennen dan die waarin is voorzien voor de echtgenoot die de echtscheiding verkrijgt wegens bewezen tekortkomingen in de huwelijksverplichtingen. Uit de vergelijking van twee categorieën van uit de echt gescheiden personen zonder dat is aangetoond dat zij de huwelijksverplichtingen niet zijn nagekomen, blijkt dat diegenen die de echtscheiding hebben verkregen in het ongelijk van hun partner, uit de echt gescheiden zijn omdat ze dat hebben gewild, terwijl aan diegenen wier echtgenoot de echtscheiding heeft verkregen op grond van een feitelijke scheiding de echtscheiding is opgelegd. Het daaruit voortvloeiende nadeel voor laatstgenoemden wordt echter ruimschoots gecompenseerd in zoverre hun alimentatiegeld wordt toegekend zonder dat zij moeten bewijzen dat hun partner de huwelijksverplichtingen niet is nagekomen. Het is bijgevolg onevenredig dat het bedrag van hun alimentatiegeld niet beperkt blijft zoals dat gebeurt in het andere geval, wat erop neerkomt dat de dader van een bewezen fout gunstiger wordt behandeld dan de dader van een enkel veronderstelde fout.

B.6. De prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 307*bis* van het Burgerlijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het een verschil in behandeling invoert tussen de schuldenaar van een uitkering tot levensonderhoud verleend krachtens de artikelen 306 en 307 van het Burgerlijk Wetboek, die meer mag bedragen dan een derde van de inkomsten van de schuldenaar, en de schuldenaar van een uitkering tot levensonderhoud verleend op grond van artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek, die, met toepassing van paragraaf 4 ervan, in geen geval hoger mag zijn dan een derde van de inkomsten van de tot uitkering gehouden echtgenoot.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 19 december 2001.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior